

Nedim Şener

ABD'nin İran'da rejimi yıkma fırsatı: COVID-19

20 Nisan 2020

1951 yılında, Muhammed Musaddık İran'da seçimle işbaşına geldikten bir süre sonra Amerikan ve İngiliz petrol işletmelerini amulaştırma yoluna gitti. Elbette Amerikan istihbarat kuruluşu CIA ve İngiliz istihbarat kuruluşu MI6 hemen kolları sıvadı. "Ajax operasyonu" başlıyordu. Ordu içindeki işbirlikçilerle harekete geçerek başbakan Musaddık devrilecekti. İstediklerini yaptılar ve 1953 yılında askeri bir darbe ile Musaddık hükümeti devrildi. CIA'in bu darbeye dair itirafı 60 yıl sonra geldi. Darbenin 60. yıldönümü olan 2013'te açıklanan Amerikan Ulusal Güvenlik Arşivi'nde yer alan belgelerde "Askeri darbe ABD dış siyasetinin bir parçası olarak, CIA yönetiminde gerçekleştirildi" ifadeleri açıkça yer alıyordu.

Belgelerde CIA'in işbirlikçi askerleri darbe için desteklemesinin yanında, **Musaddık** aleyhtarı haberlerin İran ve Amerikan medyasına yerleştirilmesi suretiyle darbeye nasıl hazırlık yaptığı anlatılıyor.

BATI CEPHESİNDE DEĞİŞEN BİR ŞEY YOK

Sene 2020 ve tüm dünya COVID-19 virüsüyle mücadele ediyor. Hastalığın Çin ve Avrupa'dan sonra yeni merkezi olan Amerika cephesinde darbecilikten yana değişen bir şey yok.

Amerika, salgına karşı tüm dünya ülkeleri ile ortak dayanışma göstereceğine, Koronavirüsü Çin ile yeni savaşların gerekçesi olarak kullanmaya, İran'da da rejimi değiştirmek için fırsata çevirmeye çalışıyor. Koronavirüs salgınının şiddetini en çok gösterdiği günlerde, Amerika'nın eski Ankara büyükelçisi **Eric Edelman** ve **Ray Takeyh** 13 Nisan 2020 tarihinde Foreign Affairs'de bir yazı kaleme aldılar. Gazeteci **Bora Bayraktar**'ın dikkat çektiği makalenin konusu, Amerikan yönetiminin İran'da rejimi neden ve nasıl değiştireceği üzerine kurulmuş. Şaşırtıcı değil mi? Bir ülkenin eski büyükelçisi, bir başka ülkede rejimin kendi çıkarları açısından neden gerekli olduğunu ve nasıl yapılması gerektiğini uluslararası bir makale olarak yayınlatabiliyor.

1953'te CIA'in Ajax operasyonu ile **Musaddık** hükümetinin devrilmesindeki rolünü ancak 60 yıl sonra görebiliştik.

Bu kez daha darbe yapılmadan kendileri yazıyorlar.

Yazıda, bazen sert bazen yumuşak yaklaşımlar içeren Amerikan politikasının İran'da rejimin değişmesini sağlayamadığı, "**devrim rejimi**" olan yönetimin mutlaka devrilmesi gerektiği anlatılıyor.

Makalede iki fırsattan bahsediliyor. Birinci olarak petrol üretimi ile fiyatlarındaki düşüşün İran ekonomisini olumsuz etkilediği, öte yandan COVID-19 salgınının sadece sağlık sistemini değil rejime olan güveni de sarstığı üzerinde duruluyor. Ayrıca İran'da rejim değişikliğinin Amerika'ya maliyetinin zannedildiği kadar yüksek olmadığı anlatılıyor.

Bunun için önerilen yöntem, "**Muhafif yapıların, sendikaların, işçi, öğretmen yapılanmalarının güçlendirilmesi, yüksek okul ve üniversitelerde, öğrenci kampuslarında protestocuların sürekli aktif tutulması...**"

GİZLİ TEKNİK DESTEK

Bunun için rejimi eleştiren muhalif kesimlerin teknolojik olarak desteklenmesi, birbirleriyle iletişiminin ve bu kesimlerin mesajlarının yayılmasının sağlanması öneriliyor. Makaleye göre Amerikan yönetimi bu operasyonu teknik ve mali olarak destekleyecek. Örnek olarak da Washington yönetiminin Amerikan Küresel Medya Ajansı aracılığıyla Radio Farda ve Sedaye America'nın da aralarında bulunduğu medya kuruluşlarına, internet sitelerine 30 milyon dolar harcadığı anlatılıyor. Rejim muhaliflerinin burada programlar yapmasının ve toplum üzerinde Amerikan etkisinin bu kanallar üzerinden yayılması gerektiği belirtiliyor.

CIA DEVREYE GİRMELİ

Bu operasyonlar için örtülü destek de öneriliyor. "**Örtülü teknik destek**" yanında, fonlar aracılığıyla "**örtülü finans**" desteği sağlanması isteniyor. Gizli finans fonlarının İran ekonomisinin çökertilmesi için kullanılmasının önemine dikkat çekiliyor. Yazıda, Amerika'nın İran'a karşı operasyonda kullandığı "**reim muhaliflerini**" nasıl koruyacağı da anlatılıyor. Bunun için CIA'in kacamak isteyen reim

muhaliflerinin Amerika'ya gelmesinin sağlanması konusunda mekanizma kurması da isteniyor.

15 TEMMUZ ÖNCESİ

Evet, **“Ne var bunda, bir dergide eski bir büyükelçinin yazdığı yazı”** diyebilirsiniz. Bence de çok fazla önem atfetmek gerekli değildir. Yalnız aklıma ister istemez, 15 Temmuz FETÖ darbe girişimi öncesi ABD'deki benzer çevrelerde yazılan çizilenler geldi. 16 Haziran 2016'da, Foreign Policy adlı dergide, ABD'nin eski başkan yardımcısı **Dick Cheney**'in ulusal güvenlik danışmanı **John Hannah**, bir ay sonra 15 Temmuz gecesi yaşanacak darbe girişimin işaretlerini veriyordu. Türkiye'de olası bir askeri mücadele riskinin bütünüyle ortadan kalkmadığını da vurgulayan **Hannah**, geniş bir popülariteye sahip olan **Erdoğan**'a karşı bu tip bir müdahalenin de olasılıklar dahilinde olduğunu belirtirken, **“Erdoğan problemi giderek kötüleşiyor, metastaz yapıyor ve ABD çıkarları için büyük tehlikeler yaratmaya devam ediyor. Er ya da geç bir hesaplaşma günü yaşanması ihtimal dahilinde. ABD, zararlarını azaltma hazırlıklarına şimdiden başlamalı”** diye yazıyordu. 15 Temmuz'da Türkiye'de denediler, öyle anlaşılıyor ki İran'daki yeni stratejileri bu. Küresel haydut, salgının ortasında bile darbeden, komplodan vazgeçmiyor, düşünüyor, planlıyor...

HER YERDE HÜRRİYET

DİĞER KANALLAR

[Facebook](#)

[Twitter](#)

[RSS](#)

[Kişisel Verilerin Korunması](#)

[Hürriyet Kurumsal](#)

[Bize Ulaşın](#)

Hürriyet
com.tr

© Copyright 2022 Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.